

Nu met de mensenrechtenverdediger Zafar uit Pakistan!

WIE VERDEDIGT DE MENSENRECHTENVERDEDIGERS?

Derde versie

Een lesbrief voor 3 en 4 havo/vwo

Scholengroep Nijmegen

AMNESTY
INTERNATIONAL

COLOFON

Auteurs: Emma van de Laar, Harry de Ridder en Lisa van Tiel (versies 1, 2 en 3)

Auteurs: Christa Adema en Alana Thelissen (versie 3)

Layout en eindredactie: Harry de Ridder

Versie 1: Nu met de mensenrechtenverdediger Placide Ntole uit Congo!

Versie 2: Nu met de mensenrechtenverdediger Lydia uit Kenia!

Versie 3: Nu met de mensenrechtenverdediger Zafar uit Pakistan!

'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' is bestemd voor leerlingen van 3 en 4 havo/vwo.

Gratis te downloaden via <http://www.amnestynijmegen.nl>

of <http://amnestynijmegen.antenna.nl/index.php/educatie/lesmateriaal>

INHOUD

LEERLINGEN

Werkbladen

Mensenrechten
Vrijheid van meningsuiting
Mensenrechtenverdedigers
Extra kwetsbaar
Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?
Shelter City Nijmegen
<i>De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger</i>
De mensenrechten in Pakistan
<i>Tweedederangs burgers</i>
<i>Kindhuwelijken</i>
<i>Vrijheid van meningsuiting</i>

werkblad 1

werkblad	2
werkblad	3
werkblad	4
werkblad	5
werkblad	6
werkblad	8
werkblad	8
werkblad	9
werkblad	9
werkblad	10
werkblad	10

Verdieping

Aantekeningen
----

werkblad 11

werkblad	12
----------	----

DOCENTEN

Handleiding

Introductie
Opzet
<i>Vier versies</i>
Doelstellingen
Filmmateriaal
Antwoorden op de vragen
Literatuur
Links

handleiding 1

handleiding	2
handleiding	2
handleiding	2
handleiding	3
handleiding	3
handleiding	4
handleiding	6
handleiding	6

WERKBLADEN

**Wie verdedigt de
mensenrechtenverdedigers?**

Mensenrechten

Alle landen van de wereld hebben afgesproken dat iedereen ter wereld, of je nu man of vrouw bent, jong of oud, arm of rijk en ongeacht je huidkleur dezelfde rechten heeft. Deze afspraak is op 10 december 1948 vastgelegd in de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* (UVMR). De rechten opgesomd in de UVMR noemen we de mensenrechten.

Het logo van de UVMR

In dit korte YouTube-filmpje komt een groot aantal van deze mensenrechten aan bod:

Mensenrechten - Ministerie van Buitenlandse Zaken

Opgdracht

1. Welke mensenrechten herken je in het filmpje?
2. Welke mensenrechten ken je nog meer die niet in het filmpje genoemd worden?

Je weet waarschijnlijk ook wel dat niet iedereen zich aan de mensenrechten houdt. We spreken in dat geval over mensenrechtenschendingen. Sommige schendingen kun je makkelijk voorkomen, andere zijn moeilijker op te lossen.

Een mensenrechtenschending die makkelijk te voorkomen is, is marteling. Als de regering van een land een verbod op marteling instelt én er op toeziet dat die wet wordt nageleefd kunnen we marteling uitbannen.

Opgdracht

3. Geef nog een ander voorbeeld van een mensenrechtenschending die makkelijk kan worden voorkomen.
4. Geef een voorbeeld van een mensenrechtenschending die niet zo makkelijk op te lossen is.

Verboden te martelen

Vrijheid van meningsuiting

Een van de belangrijkste mensenrechten is de vrijheid van meningsuiting. Als je niet voor je mening uit kunt komen, kun je je ook niet verzetten tegen mensenrechtenschendingen.

Martin Luther King stelde de discriminatie van mensen met een donkere huidskleur aan de kaak. Zijn enige 'wapen' was de vrijheid van meningsuiting. Mede dankzij zijn beroemde speech 'I have a dream' (voor een gehoor van zo'n miljoen mensen) wist hij voor elkaar te krijgen dat in zijn land nu iedereen voor de wet gelijk is.

In sommige landen moet je erg oppassen wat je doet of zegt. Dat geldt vooral voor mensen met de volgende beroepen:

- Kunstenaar
- Journalist
- Filmmaker
- Vakbondsleider

Demonstratie van de vakbond in België

Een kunstwerk van de Chinese kunstenaar Yue Minjun

5. Geef voor elk van de vier hierboven genoemde beroepsgroepen aan waarom volgens jou deze mensen goed op hun tellen moeten passen.
6. Wat hebben deze vier beroepsgroepen met elkaar gemeen?
7. Noem nog een beroepsgroep -die niet genoemd is- die ook moet oppassen voor wat je zegt of doet.
8. Schrijf op het demonstratiebord van Yue Minjun een eigen tekst waarbij je demonstreert tegen een actuele misstand.

Mensenrechtenverdedigers

9. Schrijf zoveel mogelijk woorden op waar je aan denkt bij het begrip 'mensenrechtenverdediger'.
Heeft zo iemand volgens jullie speciale karaktertrekken en zo ja, welke?

Een mensenrechtenverdediger is geen superman. Wat is die volgens jullie wel?

10. Probeer samen met je buurman of -vrouw een eigen definitie van 'mensenrechtenverdediger' te geven.

Een 'mensenrechtenverdediger' is iemand die .....

Extra kwetsbaar

Mensenrechtenverdedigers zetten zich, individueel of in een organisatie, vreedzaam in voor het bevorderen van de naleving van mensenrechten. Helaas kunnen zij vaak niet in alle vrijheid hun werk doen. Zeker in tijden van een gewapend conflict of oorlog is opkomen voor de bescherming van burgers het meest nodig. Een mensenrechtenverdediger die schendingen be- gaan door het regeringsleger of door gewapende milities aan de kaak stelt, wordt al snel be- schuldigd van partijdigheid en wordt bedreigd.

Sinds 11 september 2001 zijn in veel landen antiterrorismemaatregelen van kracht. Vaak heeft dit tot gevolg dat het werk van mensenrechtenverdedigers gecriminaliseerd wordt.

Amnesty vraagt ook speciale aandacht voor vrouwelijke mensenrechtenverdedigers, die vaak onder zwaardere omstandigheden dan mannen werken en daardoor kwetsbaarder zijn. Vaak worden ze door de hen omringende samenleving niet serieus genomen vanwege heersende vooroordelen jegens vrouwen.

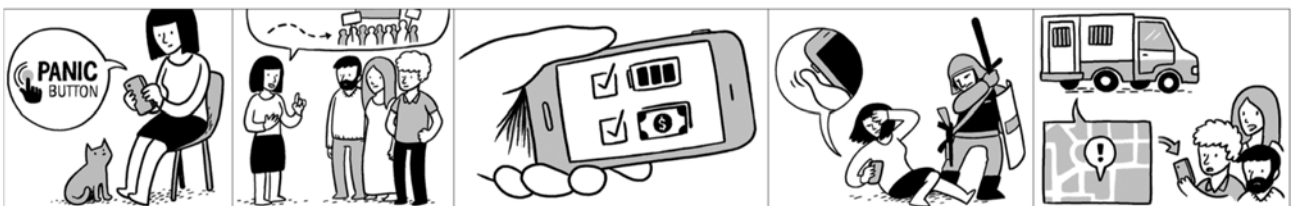

Sommige regeringen zien het werk van mensenrechtenorganisaties van vrouwen als onbelang- rijk en niet wettelijk.

Vrouwelijke mensenrechtenverdedigers lopen een groter risico vanwege hun sekse bedreigd te worden en slachtoffer te worden van seksuele intimidaties en verkrachtingen.

Amnesty lanceerde in 2014 een speciale app waarmee mensenrechtenverdedigers, die het risi- co lopen te worden ontvoerd, aangevallen of gemarteld, alarm kunnen slaan. De Panic Button- app is een stil alarm en kan geactiveerd worden in het geval van nood.

Door een druk op de button worden mede-activisten gewaarschuwd dat een collega in gevaar is. Hierdoor kan er sneller hulp worden ingeschakeld. In de eerste uren na een arrestatie kan het netwerk van de mensenrechtenverdediger snel in actie komen voor de vrijlating van hun collega. Zo kunnen ze het politiebureau overstelpen met telefoontjes, een protest organiseren of advocaten en organisaties zoals Amnesty waarschuwen.

11. Wat bedoelen we met 'mensenrechtenverdedigers worden gecriminaliseerd'?
12. Hoe de Panic Button-app werkt, wordt ondermeer uitgelegd aan de hand van bovenstaande tekeningen. Wat daaraan nog ontbreekt is een Nederlandstalige uitleg. Schrijf die samen met je buurman of -vrouw bij de vijf stappen.

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Mensenrechtenverdedigers komen op voor de rechten van anderen. Daardoor komen zij vaak in gevaar. Zij hebben zelf ook bescherming nodig.

13. Wie zouden volgens jou moeten opkomen voor mensenrechtenverdedigers? Licht je antwoord toe.

Er zijn verschillende internationale instanties die opkomen voor de rechten van de mensenrechtenverdedigers. De twee belangrijkste zijn de Verenigde Naties en de Europese Unie.

Verenigde Naties

In 1999 hebben de VN de *Verklaring aangaande de mensenrechtenverdedigers** aangenomen. De officiële naam van de verklaring* laat al zien dat iedereen een verplichting heeft om mensenrechtenverdedigers te beschermen.

In artikel 12 van de verklaring is er speciale aandacht voor de verplichtingen van de staten:

Artikel 12

1. Een ieder heeft het recht om individueel en in samenwerking met anderen deel te nemen aan vreedzame activiteiten tegen de schendingen van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.
2. **De Staat neemt alle nodige maatregelen om de bescherming door de bevoegde autoriteiten van iedereen, individueel en in samenwerking met anderen te verzekeren, tegen elke vorm van geweld, bedreigingen, represailles, discriminatie, druk of een andere willekeurige actie ten gevolge van zijn of haar rechtmatige uitoefening van de rechten waarnaar in de huidige verklaring wordt verwezen.**
3. In dit verband heeft iedereen het recht, individueel en in samenwerking met anderen, om effectief te worden beschermd **krachtens de nationale wetgeving** met vreedzame middelen en handelingen, toerekenbaar aan lidstaten die leiden tot schendingen van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, alsmede gewelddaden gepleegd door groepen of individuen die het genot van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden aantasten.

* Officieel: *Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms*

Europese Unie

In 2004 nam de EU de *Richtlijnen voor de Bescherming van Mensenrechtenverdedigers* aan. Ambassades van de lidstaten en EU-missies moeten bescherming bieden aan mensenrechtenverdedigers door contacten, bezoeken, processen te observeren en waar nodig in te grijpen bij regeringen. Ze moeten ook helpen te garanderen dat de verdedigers vrije toegang hebben tot (buitenlandse) financiële donors.

14. De VN-Verklaring en de EU-Richtlijnen (de namen zeggen het al) hebben één groot nadeel. Welke zou dat kunnen zijn? Wat kunnen de VN en de EU doen om de bescherming van mensenrechtenverdedigers nog meer te versterken?

Naast staten kunnen ook particuliere organisaties hulp bieden aan mensenrechtenverdedigers. We noemen er enkele, maar er zijn er meer!

Amnesty International

Een van de kerntaken van Amnesty International is het beschermen van mensenrechtenverdedigers. Amnesty doet dat door middel van acties, publiciteit, het regelen van bezoeken en contacten, opleiding en training, lobby en soms financiële ondersteuning.

Door mee te doen aan acties en bijvoorbeeld brieven te schrijven kun je ook zelf meehelpen bij het opkomen voor mensenrechtenverdedigers.

#Idefund

#Idefund (= Ik verdedig) is een initiatief van de delegatie van de EU in de VN. *#Idefund* heeft als doel solidariteit te tonen met mensenrechtenverdedigers en zo hun toewijding en werk voor de mensenrechten van mensen van over de hele wereld te bevorderen. Misschien heb je deze actie op een van de sociale media en in het bijzonder op facebook voorbij zien komen (<https://www.facebook.com/idefund>). Via de sociale media kun je zelf het initiatief steunen.

Justice and Peace

Deze Nederlandse organisatie richt zich op het beschermen en trainen van mensenrechtenverdedigers. *Justice and Peace* heeft verschillende projecten in het leven geroepen die het werk van mensenrechtenverdedigers makkelijker maakt.

Justice and Peace Netherlands

- *The Hague Training Course* verzorgt trainingen over digitale veiligheidsmechanismes en beleidsbeïnvloeding.
- *Connet2Protect* brengt mensenrechtenverdedigers in contact met parlementsleden, advocaten en journalisten.
- *Temporary Relocation* brengt mensenrechtenverdedigers in Afrika en Azië tijdelijk elders in deze werelddelen onder.
- *Shelter City* is een Europees project. Daarover kun je op de volgende pagina meer lezen.

Opdracht

15. Naast wettelijke maatregelen -bijvoorbeeld door te verwijzen naar antiterrorismewetten- wordt in het filmpje nog een andere manier genoemd om het werk van mensenrechtenverdedigers lastig te maken. Welke is dat?
16. Welke vier manieren om een mensenrechtenverdediger te bedreigen worden er in het filmpje genoemd?

Shelter City Nijmegen

In het filmpje van Justice and Peace heb je kunnen zien dat mensenrechtenverdedigers mond-dood gemaakt, gearresteerd en gemarteld worden en soms zelfs verdwijnen. Als hun situatie het toelaat, kunnen ze veel baat hebben bij tijdelijke opvang. In heel Europa zijn er zogenaamde Shelter Cities opgericht, een initiatief van het Europees Parlement.

Hoe werkt Shelter City?

Shelter City is begonnen met het werven van steden in Europa. In Nederland zijn (of worden binnenkort) de Shelter Cities: Amsterdam, Den Haag, Groningen, Maastricht, Middelburg, Nijmegen en Utrecht. Na Den Haag en Middelburg was Nijmegen de derde Shelter City.

De volgende stap is de keuze van de mensenrechtenverdedigers. Die worden gekozen door een selectiecommissie, bestaand uit vertegenwoordigers van Justice and Peace, het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam, Hivos en Free Press Unlimited.

Elke Shelter City geeft een mensenrechtenverdediger gedurende drie maanden een veilige plek. In die drie maanden kunnen ze op adem komen om met nieuwe energie terug te gaan.

Het is de bedoeling dat de mensenrechtenverdediger versterkt teruggaat, met een groter netwerk en met meer kennis om zijn werk beter te kunnen doen. De mensenrechtenverdediger kan -als daar behoefte aan is- een opleiding of een cursus volgen. En er wordt voor hem een ontmoeting georganiseerd met politici uit Den Haag of Brussel.

Het is ook de bedoeling dat er een wisselwerking ontstaat tussen de mensenrechtenverdediger en de burgers uit hun stad. Hij wordt betrokken bij evenementen in zijn stad (zoals de Music Meeting, de Vierdaagse en Zomerfeesten in Nijmegen). De mensenrechtenverdediger op zijn beurt kan tijdens een lezing of debat over de mensenrechten in zijn land vertellen.

De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger

Zafar is journalist uit Pakistan. Hij heeft meer dan duizend columns over mensenrechten(schendingen) in zijn land geschreven voor de Daily Wahdat. Hij werkt tevens voor de Radio Free Europe Radio Liberty (RFE/RL) en daar spreekt hij over de schendingen jegens kinderen, vrouwen en minderheden. Hij heeft ook onderzoek gedaan naar de moord op de mensenrechtenverdediger Sabeen Mehmood en naar verschillende mensen die 'verdwenen' zijn. Kortom: een druk baasje, tot grote ergernis van de Pakistaanse geheime dienst. Hij is ontvoerd en gemarteld door deze dienst en langdurige ondervraagd over zijn inzet voor de mensenrechten. Ook na zijn vrijlating werd hij gevolgd en kreeg hij vreemde telefoontjes van mensen die hem graag wilden spreken. Omwille van zijn veiligheid zat hij een tijdje ondergedoken. In Nijmegen wil hij tot rust komen en cursussen volgen over hoe hij zijn eigen veiligheid kan vergroten.

17. Shelter City heeft niet alleen maar positieve effecten. Welk nadeel of nadelen zou je kunnen bedenken bij het Shelter City-project?
18. Verplaats je in de situatie van Zafar. Met welke praktische zaken heeft een mensenrechtenverdediger die in Nijmegen verblijft te maken?

De mensenrechten in Pakistan

Pakistan is een Zuid-Aziatisch land met Iran, Afghanistan, China en India als buren. Pakistan heeft een staatsgodsdienst: de islam. Moslims, aanhangers van de islam, hebben meer rechten en minder plichten dan aanhangers van andere godsdiensten. Niet-moslims hebben het door godslasteringwetten moeilijk in Pakistan. Ze worden gediscrimineerd en kunnen omwille van godslastering (= blasfemie) worden vervolgd. Ze worden al snel opgepakt omdat ze de islam of de profeet zouden hebben bespot of beledigd.

In 2010 trok de rechtszaak van Asia Bibi wereldwijd de aandacht, een proces dat nog steeds loopt. De christelijke Asia zou de profeet hebben beledigd en na een mondelinge getuigenis schuldig bevonden aan blasfemie en in 2012 ter dood veroordeeld. In 2015 werd haar doodsvonniss in hoger beroep bevestigd. Op dit moment kan Asia alleen nog worden vrijgesproken door het Pakistaanse Hoogerechtshof.

Asia Bibi, Tranen van verdriet

Voor mensen die de blasfemiewetten willen aanpassen kan dit levensgevaarlijk zijn. Zo werden in 2011 de gouverneur van de provincie Punjab en de katholieke minister voor minderheden vermoord nadat zij zich tegen deze wetten hadden uitgesproken.

Tweedrangse burgers

Vrouwen worden gezien als tweedegraders burgers in Pakistan. Ruim 6,5 miljoen kinderen (vooral meisjes) gaan niet naar school. De meisjes kunnen vaak niet naar school door armoede; ze moeten daarvoor in de plaats in de fabriek werken om geld bij te verdienen voor het gezin. Bijna 40 procent van de meisjes tussen de 15 en 24 jaar kan niet lezen of schrijven.

De Pakistaanse Malala (Yousafzai) kwam op voor het recht op onderwijs voor meisjes in een weblog en moest dat bijna met de dood bekopen.

Malala Yousafzai - Het antwoord van een moslim

Kindhuwelijken

In Pakistan trouwt een op de vijf meisjes voor haar 18^e jaar. Soms is de bruidegom zelf ook minderjarig, maar vaak is hij een stuk ouder.

In Pakistan komt het veel voor dat de ouders de man of vrouw van hun kind zelf uitzoeken. Het is ook niet ongewoon dat de toekomstige man en vrouw elkaar nooit ontmoeten voordat ze trouwen.

Deze gedwongen huwelijken hebben verwoestende gevolgen. De meisjes moeten vaak stoppen met school. Ze raken op een zeer jonge leeftijd zwanger en krijgen talloze lichamelijke klachten. En helaas worden ze vaak slachtoffer van huiselijk geweld.

Vrijheid van meningsuiting

Volgens de Pakistaanse grondwet is de vrijheid van meningsuiting onderworpen aan 'redelijke wettelijke beperkingen in het belang van de glorie van de islam'. Deze beperkingen brengen bijvoorbeeld met zich mee dat het niet is toegestaan in negatieve zin over de islam en zijn profeten te spreken of te schrijven. Jaarlijks worden talloze mensen -vaak alleen op basis van een (mondelijke) beschuldiging- gearresteerd en aangeklaagd.

Protest tegen de inperkingen van de vrijheid van meningsuiting

Extra zwaar hebben journalisten het in Pakistan. Een journalist die misstanden aankaart, krijgt vaak te horen dat hij ingaat tegen de glorie van de islam. De Pakistaanse overheid oefent vaak druk uit op de media ter voorkoming van kritische berichtgeving. Er is veel intimidatie en geweld tegen journalisten door onder andere veiligheidsdiensten en politieke partijen. Kijk maar eens naar dit filmpje:

Persvrijheid onder druk

Pakistan behoort tot de vijf gevaarlijkste landen voor journalisten ter wereld (de andere landen zijn Syrië, Somalië, Mexico en Brazilië). In 2010 stond Pakistan zelfs met stip op nummer 1! Elk jaar komen er een stuk of tien journalisten in Pakistan om het leven.

Opdracht

19. Heeft Nederland een staatsgodsdienst? Licht je antwoord toe.
20. Welke mensenrechten van Asia Bibi worden geschonden?
21. Noem nog een reden -naast armoede- waarom veel meisjes niet naar school gaan.
22. Waarom is het belangrijk dat meisjes naar school kunnen gaan?
23. Welke gevolgen hebben de inperkingen van de vrijheid van meningsuiting voor journalisten? En wat voor de Pakistaanse burgers?

Verdieping

Ter voorbereiding op een gesprek met de mensenrechtenverdediger Zafar hebben we een aantal vragen bedacht die jullie hem kunnen stellen. Uiteraard kunnen jullie ook zelf vragen bedenken om het gesprek op gang te brengen. Wat zouden jullie willen weten?

- * Tegen welke schendingen van mensenrechten strijdt hij?
- * Waarom vinden deze schendingen plaats en wat kan hij er zelf tegen doen?
- * Welke successen heeft hij in zijn werk bereikt?
- * Hij is bedreigd omwille van het tegengaan van schendingen. Hoe beïnvloedt dat zijn werk? Is hij niet bang?
- * Hoe ziet hij de toekomst van Pakistan?

Aantekeningen

HANDLEIDING

**Wie verdedigt de
mensenrechtenverdedigers?**

Introductie

Het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' is ontwikkeld door de Scholengroep van Amnesty Nijmegen i.s.m. Shelter City Nijmegen.

Shelter City is een landelijk initiatief van Justice & Peace in samenwerking met Nederlandse steden en het ministerie van Buitenlandse Zaken om mensenrechtenverdedigers te beschermen, n.a.v. een motie van het Europees parlement. Het gaat om mensenrechtenverdedigers die met gevaar voor eigen leven mensenrechtenschendingen bestrijden en die voor een korte periode in Europese steden worden opgevangen.

Shelter City Nijmegen is een samenwerkingsverband van verschillende Nijmeegse organisaties, waaronder Amnesty Nijmegen, de Radboud Universiteit, de Raad voor Levensbeschouwing en Religie Nijmegen, de gemeente Nijmegen en Driestroom. De coördinatie ligt bij Qader Shafiq van Driestroom, qadershafiq@driestroom.nl.

Tussen 2015 en 2017 komen er vier mensenrechtenverdedigers naar Nijmegen. De derde is Zafar* uit Pakistan, die van 8 maart tot 6 juni 2016 te gast is.

* Omwille van zijn veiligheid kunnen we zijn achternaam niet bekend maken.

Opzet

Het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' vraagt twee lessen van 50 minuten.

Les 1: werkbladen 1-5

Les 2: werkbladen 6-10

Het lespakket kan zelfstandig door de docent worden gebruikt of door gastlessen van Amnesty Nijmegen. Voor gastlessen kunt u contact opnemen met de contactpersoon van de Scholengroep: Harry de Ridder, amnestynijmegen@gmail.com.

Zolang hij nog in Nijmegen is, kunt u als vervolg op het lespakket ook de mensenrechtenverdediger Zafar zelf zijn eigen verhaal laten vertellen. Daarvoor kunt u ook contact opnemen met Harry de Ridder, amnestynijmegen@gmail.com.

Als voorbereiding op een eventueel gesprek hebben wij enkele vragen uitgeschreven en de leerlingen vragen om vóór zijn komst al een aantal vragen te bedenken:

Voorbereiding op het gesprek: werkbladen 11-12

Vier versies

In 2015–2017 zullen we vier verschillende versies van het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' uitbrengen. Elke versie is gekoppeld aan het persoonlijk verhaal en de achtergronden van de mensenrechtenverdediger die naar Nijmegen komt. De eerste anderhalve les van het lespakket zal niet veranderen, de halve les over de mensenrechtenverdediger zal elke keer worden aangepast. Zodra bekend is wie de mensenrechtenverdediger van dat moment is, zullen we de volgende versie van het lespakket uitbrengen.

Algemeen verhaal   Les 1 en de eerste helft van les 2 (werkbladen 1-8)

Mensenrechtenverdediger   Tweede helft van les 2 (werkbladen 8-12)

Doelstellingen

- De leerling maakt kennis met de mensenrechten en mensenrechtenschendingen.
  - De leerling weet dat het mensenrecht 'Vrijheid van meningsuiting' gekoppeld is aan het verzet tegen mensenrechtenschendingen.
  - De leerlingen weten dat mensen met bepaalde beroepen meer op hun tellen moeten passen dan anderen.
  - De leerling kan een eigen definitie van mensenrechtenverdedigers verwoorden.
  - De leerling weet dat mensenrechtenverdedigers kwetsbaar zijn en weten waarom vrouwelijke mensenrechtenverdedigers nog grotere risico's lopen dan hun mannelijke collega's.
  - De leerling kan aangeven wie opkomen voor de rechten van mensenrechtenverdedigers en kan een aantal internationale instanties en particuliere organisaties bij naam noemen die zich voor hun rechten inzetten.
  - De leerling kent Shelter City.
  - De leerling weet hoe de keuze van de mensenrechtenverdedigers die naar een van de Shelter Cities in Nederland komen tot stand komt.
  - De leerling kent de mensenrechtenverdediger Zafar en zijn achtergrond.
  - De leerling kan enkele mensenrechtenschendingen in Pakistan noemen en weet waarom deze schendingen juist in zijn land voorkomen.
-
- De leerling gaat in gesprek met de mensenrechtenverdediger Zafar.

Filmmateriaal

In het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' worden vijf filmpjes getoond:

YouTube-filmpjes:

- * Mensenrechten van Ministerie van Buitenlandse Zaken (2.22 min.)
<https://www.youtube.com/watch?v=5eRCogmiGfA>
- * Justice and Peace Netherlands (3.02 min.)
<https://www.youtube.com/watch?v=IK1jAIJOAcM>
- * Asia Bibi, Tranen van verdriet (3.19 min.)
<https://www.youtube.com/watch?v=d6-8Ymsu8Aw>
- * Malala Yousafzai - Het antwoord van een moslim (3.57 min.)
https://www.youtube.com/watch?v=bmwaZC_DQQM
- * Persvrijheid onder druk (1.36-5.20)
<https://www.youtube.com/watch?v=rBm7ndw4zck>

MP4-filmpjes:

- * Mensenrechten van Ministerie van Buitenlandse Zaken (2.22 min.)
<http://amnestynijmegen.antenna.nl/download/Mensenrechten-BuZa.mp4>
- * Justice and Peace Netherlands (3.02 min.)
<http://amnestynijmegen.antenna.nl/download/justice-and-peace-netherlands.mp4>
- * Asia Bibi, Tranen van verdriet (3.19 min.)
<http://amnestynijmegen.antenna.nl/download/asiabibi-tranenvanverdriet.mp4>
- * Malala Yousafzai - Het antwoord van een moslim (3.57 min.)
<http://amnestynijmegen.antenna.nl/download/MalalaYousafzai.mp4>
- * Persvrijheid onder druk (3.40 min.)
<http://amnestynijmegen.antenna.nl/download/PersvrijheidPakistan.mp4>

Mensenrechten

De les begint met te kijken wat mensenrechten en mensenrechtenschendingen zijn.

1. Iedereen is gelijkwaardig, iedereen heeft dezelfde rechten, iedereen heeft het recht om zich te ontwikkelen in een goede levensstandaard, iedereen heeft het recht om te leven in vrijheid en veiligheid, iedereen heeft recht op voldoende eten en water, er is een verbod op de inzet van kindsoldaten, niemand mag zomaar worden opgepakt zonder dat de familie weet waar die persoon gebleven is (verbod op verdwijningen), iedereen heeft recht op leven, iedereen heeft het recht op vrije meningsuiting, martelen is verboden, iedereen heeft het recht om te geloven, iedereen heeft het recht om te samenleven met wie hij wil, iedereen heeft gelijke rechten.
2. -
3. Bijvoorbeeld: verbod op slavernij, verbod op de inzet van kindsoldaten.
4. Sommige economische, sociale en culturele rechten zijn minder makkelijk te realiseren, denk maar aan: het recht op arbeid. Elke maatschappij kent echter werkloosheid.

Vrijheid van meningsuiting

In dit lesonderdeel gaan we dieper in op het mensenrecht 'Vrijheid van meningsuiting', een voorwaarde om je te kunnen verzetten tegen mensenrechtenschendingen (van anderen).

5. Kunstenaar: als je kunst toont die de overheid aan de kaak stelt of belachelijk maakt, loop je de kans te worden opgepakt.
Journalist: hij kan corruptie of misstanden met woorden aan de kaak stellen en dan loop je de kans te worden opgepakt.
Filmmaker: idem als bij journalist, maar niet met woorden maar met beelden. Een filmmaker kan ook de overheid belachelijk maken.
Vakbondsleider: hij komt op voor de rechten van de arbeiders en gaan in tegen de wensen van werkgevers.
6. Ze komen niet alleen voor hun eigen mening op, maar ook voor de rechten van anderen.
7. Een schrijver, blogger, cartoonist, cabaretier.
8. -

Mensenrechtenverdedigers

We kijken naar een eigen definitie van mensenrechtenverdedigers en hun karaktertrekken.

9. Naar de mening van de leerlingen. Een mensenrechtenverdediger is geen superman, maar wel iemand die voor de rechten van anderen durft op te komen. Daarbij is enige moed wel voor nodig, of in ieder geval iemand die over zijn angst durft heen te stappen.
10. Bijvoorbeeld: Een mensenrechtenverdediger is iemand die opkomt voor de rechten van anderen (in een situatie waarin hij zelf actief is en waar de mensenrechten geschonden worden; iemand van Amnesty die zich inzet voor de mensenrechten in het veilige Nijmegen noemen we géén mensenrechtenverdediger). Daarbij gebruikt de activist géén geweld.

Extra kwetsbaar

Mensenrechtenverdedigers lopen grote risico's, met name de vrouwen. De app van Amnesty kan hen daarbij helpen.

11. Het werk van mensenrechtenverdedigers wordt strafbaar gemaakt om hen zo monddood te maken.
12. Stap 1: Neem de tijd om in een rustige situatie de Panic Button-app te installeren.
Stap 2: Bedenk wie allemaal geïnformeerd moeten worden als er actie moet worden genomen.
Stap 3: Check dat je mobiel aan staat, voldoende opgeladen is en voldoende krediet heeft (voor een prepay of abonnement).
Stap 4: Druk op de knop van de app als je in een noodsituatie terechtkomt.
Stap 5: Je netwerk krijgt een SMS en een verwijzing naar waar je bent te vinden zodat de mensen uit je netwerk je snel kunnen helpen.

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Mensen die opkomen voor de rechten van anderen lopen zelf ook gevaar en hebben zelf ook bescherming nodig.

13. Volgens de verklaring eigenlijk iedereen: individuen, groepen, organisaties en officiële instanties.
14. Beide zijn geen verdragen met rechtskracht, maar verklaringen en niet meer dan plechtige beloften. Als de VN en de EU die bescherming zouden vastleggen in een verdrag, kunnen we de overtreders aanpakken met de wet of het verdrag in handen.
15. Smaad (het opzettelijk aantasten van iemands eer of goede naam) met als doel ervoor te zorgen dat de mensenrechtenverdediger niet geloofd of vertrouwd wordt.
16.
  - 1) fysiek (fysieke intimidatie of directe bedreigingen).
  - 2) online (digitale surveillance en online bedreigingen).
  - 3) familie (fysieke intimidatie of directe bedreigingen van familieleden).
  - 4) mobiel (surveillance van mobiele telefoons en bedreigingen via sms).

Shelter City Nijmegen / De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger

In dit lesonderdeel gaan we dieper in op het hoe en waarom van het project Shelter City en welke mensenrechtenverdediger naar Nijmegen is gekomen.

17. Dat zou kunnen zijn: de mensenrechtenverdediger wil niet meer teruggaan of de situatie in zijn herkomstland is in die drie maanden zo zeer verslechterd dat hij niet meer terug kan. Het kan uiteraard ook op persoonlijk vlak liggen: bijvoorbeeld die persoon heeft een relatie gekregen met iemand uit de stad waar hij tijdelijk komt te wonen.
18. Je kunt denken aan zaken als: een plek om te wonen, een plek om te werken of cursus te volgen, het gebruik van een computer, telefonie, ov-chipkaart, een budget voor zijn kosten, maar ook: mensen om hem heen die hem begeleiden en helpen.

Mensenrechten in Pakistan

Een korte les over de mensenrechten(schendingen) in dit land: blasfemiewetten, vrouwenonderdrukking, kindhuwelijken en de vrijheid van meningsuiting.

19. Anders dan in Pakistan heeft Nederland geen staatsgodsdienst. In Nederland hebben we een scheiding van kerk en staat.
20. Vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst, recht op een eerlijk proces.
21. Onderwijs voor meisjes wordt in veel landen als minder belangrijk (cultuur, traditie) gezien.
22. Als alle meisjes onderwijs zouden volgen, zou zowel de kindersterfte als de bevolkingsgroei dalen. Op school leer je veel zaken die een goede gezondheid bevorderen. Meisjes die naar school zijn geweest trouwen later en ze leren op school wat gezinsplanning is; ze hebben een eigen inkomen en kunnen beter voor zichzelf opkomen.
23. *Journalisten*
Ze zijn wellicht bang om het echte nieuws te brengen wanneer dit problemen kan opleveren.
Journalisten kunnen hun recht op persvrijheid niet vrijelijk uitvoeren.

Burgers

Kwaliteit en onafhankelijkheid van de media laten te wensen over. Wanneer er minder kritisch nieuws wordt weergegeven kan de bevolking geen objectief beeld van de overheid krijgen en niet geïnformeerd worden van de problemen die spelen.
Ze kunnen rechtstreeks met censuur te maken te hebben.

Literatuur

http://www2.nijmegen.nl/mmbase/attachments/1549721/Shelter_City_Nijmegen_Initiatiefvoorstel_februari_2014.pdf

Pakistan

Human Rights Watch - world report 2015: Pakistan

<https://www.hrw.org/world-report/2015/country-chapters/pakistan#eaa21f>

Amnesty International Annual Report Pakistan 2015/2016

<https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/pakistan/report-pakistan/>

Rijksoverheid - Mensenrechten in Pakistan

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2014/04/18/mensenrechten-in-pakistan>

Amnesty International - Pakistan: veroordeling van commercieel televisiestation voor godslastering heeft angstwekkende gevolgen voor persvrijheid

<https://www.aivl.be/nieuws/pakistan-veroordeling-van-commercieel-televisiestation-voor-godslastering-heeft-angstwekkende-gevolgen-voor-persvrijheid>

Links

- <http://www.justiceandpeace.nl/mensenrechtenverdedigers-en-veiligheid/shelter-city>
- <http://www.driestroom.nl/Sheltercity.aspx>
- <http://www.amnestynijmegen.nl>

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Een lespakket voor leerlingen van 3 en 4 havo/vwo

Ontwikkeld door Scholengroep Amnesty Nijmegen en Shelter City Nijmegen

Scholengroep Nijmegen

AMNESTY
INTERNATIONAL

